

Luento 0

581365

Tietokoneen rakenne
(2 ov / 4 op)

Syksy 2007

Liisa Marttinen
Helsingin yliopisto
Tietojenkäsittelytieteen laitos

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 1

Luento 0

Tietokoneen rakenne

- n **Asema opetuksessa**
  - u 2005 Ø HajaTilin valinnainen, syventävät opinnot
  - u (1999 Ø HajaTilin pakollinen, l-oppimäärä)
  - u luennot joka vuosi, syyskauden 2. periodi
- n **Esitiedot**
  - u Tietokoneen toiminta
    - § Laitteiston perusosat
    - § Symbolinen konekieli
    - § CPU:n käskysykli
  - u Suositus: Käyttöjärjestelmät I
    - § Mitä toimintoja laitteistolla / KJ:ssä
    - § Keskeytysmekanismi
    - § Virtuaalimuisti
    - § Siirränän perustekniikat

KJ I -kurssia ei enää ole. Nyt asiat opitaan tällä kurssilla!

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 2

Luento 0

Materiaali

- n **Kurssikirja**
Stallings W.: Computer Organization & Architecture, Designing for Performance (7th ed), Prentice-Hall, 2005.
  - u myös 6th ed. OK
- n **Luentokalvot ja kaikki muu tiedotus**
  - u verkossa
- n **Kurssin kotisivu**
  - u <http://www.cs.helsinki.fi/u/marttine/tikra/aikataulu.html>
  - u kalvokopiot, harjoitustehtävät, muu informaatio, linkejä
- n **Uutisryhmä**
  - u hy.tktl.opiskelu.tikra

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 3

Luento 0

Lisää materiaalia

- n **Kurssikirjalla omat www-sivut**
  - u <http://williamstallings.com/COA/COA7e.html> click
  - u kalvot, viitteitä lisämateriaaliin, ...
- n **Tästäkin voi opiskella**
  - u Tanenbaum A.S.: Structured Computer Organization, Prentice-Hall, 2005. (5th ed.)
- n **Ja lukematonta muutakin löytyy...**

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 4

Luento 0

Aikataulu syksy 2007

- n **Luennot (6 * 4h), 31.10 - 7.12.2007**
  - u ke 12-14 ja pe 10-12, D122 (Liisa Marttinen)
- n **Harjoitukset (5 * 2h), 31.10 - 7.12, max 10 p**
  - u Ke 14-16 C221 (Teemu Kerola) tai
  - u To 16-18 C221 (Liisa Marttinen)
- n **Projekti, deadline 17.12, max 6 p/min 1 p**
  - u Kertaustehtävien laatimista
- n **Kurssikoe (2,5 h), 12.12, max 48 p/min 24 p**
  - u Ke 16-19 paikka vielä avoin

- n **Kurssin voi suorittaa myös erilliskokeella**
  - u max 60 pist, tammi-, huhti-, kesä- ja syyskuussa

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 5

Luento 0

TITO: alin tarkastelutaso

A := B + C;

Lausekieli

↓

MOV AX, B
ADD AX, C
MOV A, AX

Assembler

Toiminta! Mitä järjestelmässä tapahtuu?

Sta06: Fig 12.6

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 6

TIKRA: Alin tarkastelutaso

address decoder
control memory
control register
branch logic
address selection
multiplexer
instruction register
control address register

MOV AX, B
ADD AX, C
MOV A, AX
Assembler

Logiikkapiirit

Toteutus! Kuinka laitteisto toteutettu?

Sta06: Fig 17.7

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 7

Oppimistavoitteet

- n Digitaalilogiikka
- n Väylän toiminta
- n Muistihierarkia
- n Aritmetiikan toteutus
- n Käskykannat
- n Suorittimen rakenne ja toiminta
- n Kontrollin toteutus

Oppimistavoitteet tarkemmin verkossa [\(click\)](#)

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 8

Kurssin sisältö & aikataulu

Viikko 1

- n Tietokonejärjestelmän toiminta -kertaus (Sta06: Ch 1 - Ch 8)
- n Väylät (Ch 3)

Viikko 2

- n Digitaalilogiikka (App B)
- n Muistihierarkia, välimuisti (Ch 4, Ch 5)

Viikko 3

- n Muistinhallinta, Virtuaalimuisti (Ch 8.3-8.6)
- n Tietokonearitmetiikka (Ch 9)

Viikko 4

- n Käskykannoista (Ch 10, Ch 11)
- n CPU:n rakenne ja toiminta (Ch 12)

Viikko 5

- n RISC-arkkitehtuuri (Ch 13)
- n Käskytason rinnakkaisuus, superskalaariprosessointi (Ch 14)

Viikko 6

- n IA-64 ja muut arkkitehtuurit (Ch 15)
- n Ohjausyksikkö (Ch 16-17)

Digitaalilogiikan ja piiritason asioista... CPU:n rakenteeseen... Konekielen käskyjen suoritukseen...

Käyttäjän, kääntäjän, laitteistosuunnittelijan, kääntäjän toteuttajan näkökulmasta...

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 9

Tietokoneen rakenne

"Kunto ei nouse ellei tule hiki."

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 10

Tee töitä

- n Koeta muodostaa itsellesi käsiteltävästä asiasta jokin mielekäs kokonaisuus
  - u Yritä koko ajan ymmärtää ja jäsentää
  - u Pysytte hereillä!
- n Tee omia muistiinpanoja
  - u Kirjaa omat ajatukset ja kysymykset samantien
- n Kysymykset eivät ole koskaan tyhmiä
  - u Kysy, jos filteri alkaa viheltää
  - u Kysy muuten vaan
  - u Kysy studioyleisöltä ja ohjaajilta
  - u Kilauta kaverille
  - u Kalastele tietoja uutisryhmässä

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 11

Ole aktiivinen harjoituksissa

- n Tee kaikki tehtävät itse etukäteen
  - u Yksin / porukalla projektiryhmässäsi
  - u Mieti parina eri päivänä
  - u Oppiminen tapahtuu pääasiassa tekemisen aikana!
- n Kysele ongelmakohtista
  - u Harjoituksia ratkoessasi
  - u Kun ratkaisuja esitetään
  - u Tilaisuuden jälkeen ohjaajalta
  - u Seuraavalla harjoituskerralla

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 12

Huomautus

- n Luentokalvot lähinnä vain "sisällysluettelo"
  - luennoijan muistilista
  - luento "maustaa pihvit"
- n Pureskele vielä kurssikirjasta!
  - pelkkä kuunteleminen ei oikein riitä
- n Muista oman kypsyttelyn merkitys
  - u ~ 6,5 viikkoa*(2*(4+2)) = 78 tuntia (hyvin vanha)
  - u 4 op = 2 ov = 2 * 40 tuntia = 80 tuntia (vanha)
  - u 5 v / 300 op = 1 v / 60 op = 1600 t / 60 op = 26.67 t / 1 op = 107 tuntia / 4 op (uusi)

Työn iloa!

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 13

Credits

- n Teemu Kerola 1999-2003
  - u Alkuperäiset kalvot (englanniksi), sininen layout
    - § Pohjautuen oppikirjan 5. painokseen
  - u Päivitys oppikirjan 6. painokseen 2002
- n Auvo Häkkinen 2004-2005
  - u Osa kalvoista suomen kielelle, oranssi layout
    - § Osa kuvista integroitu kalvoihin
  - u Päivitys oppikirjan 7. painokseen 2005
- n Teemu Kerola 2006
- n Liisa Marttinen 2007
  - u Vain pieniä muutoksia Teemun kalvoihin

Tietokoneen rakenne 2007
Teemu Kerola, Liisa Marttinen 29.10.2007 Luento 0 - 14